

Zadruga

List za zadružištvo in razne
narodno-gospodarske razprave.

Last in glasilo „Zadružne Zveze v Celju“.

Urejuje: **Janko Lešničar.**

Uredništvo in upravništvo je na Schillerjevi cesti št. 3,
I. nadstropje v Celju. Rokopisi se ne vračajo. Naročnina
se naj pošilja »Zadružni Zvezi v Celju«. Ponatisi iz
»Zadruga« so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir.

Naročnina celoletno 3 K. — Cene inseratom po dogovoru.
List izhaja 1. in 15. dan v mesecu.

ZADRUGA

:: :: Glasilo „Zadružne Zveze v Celju“. :: ::

Drugo vojno posojilo.

Oklic c. kr. poljedelskega ministerstva z dne 18. maja 1915, št. 22.327 na vse kmetijske zadruge, zveze in denarne centrale.

Deseti mesec že traja težka, vsiljena nam vojska.

Naša armada, ki so ji bile ravno zadnji čas usojene veličastne zmage, je sijajno dokazala svojo hrabrost; naše narodno gospodarstvo je pokazalo presenetljivo silo in uničilo s tem tozadevne upe naših sovražnikov.

Uspešen izid vojne in dosega častnega miru sta pa odvisna od tega, da posnema navdušujoči vzgled naše armade tudi nadalje požrtvovalnost celokupnega prebivalstva in da pomaga vsak po svojih močeh tudi v bodoče državi reševati njene težke naloge.

In k tem nalogam spada gotovo v prvi vrsti skrb za potrebe naše armade.

Ker traja vojna tako dolgo, ne zadostujejo več sredstva, ki jih je dalo prvo vojno posojilo; gospod finančni minister je bil primoran najeti drugo vojno posojilo.

Vodilo ga je pri tem koraku trdno zaupanje, da bo drugo vojno posojilo vsled domoljubne požrtvovalnosti in gospodarskega prevdarka pri prebivalstvu uspelo še sijajnejše ko prvo in bo pokazalo našim sovražnikom prav jasno, da nas tudi financijelno ne morejo premagati.

Gotovo ni treba posebej poudarjati, kolikega pomena je popolni uspeh drugega vojnega posojila in da je sveta dolžnost vsacega državljana, da se udeleži po svojih močeh te za domovino tako važne akcije, če mu njegove razmere le količkaj dopuščajo.

Tudi če bi zahtevala udeležba pri $5\frac{1}{2}\%$ vojnem posojilu težke gmotne žrtve, bi jih morali na vsak način prenesti. Tega pa niti treba ni, ker nudi ta naložba denarja znaten dobiček.

Na eni strani so vplačilni roki za občinstvo precej dolgi. Ako kedo podpiše nad 200 K, je treba pri prijavi plačati 10% nominala, 26. junija 25% , 27. julija 25% , 27. avgusta 20% in 24. septembra ostanek. Vočigled takim plačilnim rokom se da torej razpolagati ne le z ono gotovino, ki se jo ima pri prijavi podpisa v rokah, temveč tudi z dohodki prihodnjih 4 mesecev.

Na drugi strani pa si lahko vsakdo, ki ima gotovino že v rokah, zasigura s takojšnjim plačilom celega podpisanega zneska zelo ugodno obrestovanje od prijave naprej in mu ni treba plačila razdeliti na več rokov.

Dalje se je skrbelo zato, da je mogoče tudi kasnejše dohodke porabiti za podpis vojnega posojila. To je važno zlasti za one, ki imajo na razpolago redno pritekajoče dohodke, a ne nankrat veliko gotovine; lahko si zasigurajo za del teh rednih dohodkov že vnaprej ugodno obrestovanje.

Za tako anticipativno naložbo svojega premoženja se lahko porabi v prvi vrsti vojno posojilo samo, ker dajeta Avstro-ogerska banka in vojna posojilnica proti zastavi obligacij vojnega posojila (ozir. interimnih listov) posojila do 75% nominala obligacij; s tem je dana možnost vsakomur, da podpiše štirikrat toliko vojnega posojila, kolikor ima gotovine v času vplačilnih rokov.

Za taka posojila se dovoljuje znižano obrestno mero, namreč vsakokratno eskomptno obrestno mero avstro-ogerske banke (tačas 5%); v času do 24. septembra, ko poteče rok na popolno plačilo podpisanih zneskov vojnega posojila, si je torej mogoče zasigurati posojilo za obrestno mero 5% in velja ta ugodnost za dobo enega leta po poteku vplačilnih rokov za vojno posojilo, torej najmanj do 24. septembra 1916.

Po isti znižani obrestni meri dajeta omenjena zavoda kredite za podpisovanje vojnega posojila tudi proti zastavi drugih vrednostnih papirjev; vojna posojilnica daje v ta namen kredit tudi proti zastavi hipotečnih terjatev, katere nudijo postavno varnost (§ 1374 st. obč. zak.). Za tozadevne listine in zemljiške vknjižbe ni treba plačevati nobenih pristojbin.

Na željo strank posreduje poštna hranilnica najetje takih kreditov pri avstro-ogerski banki in pri vojni posojilnici.

Vse te odredbe omogočujejo imovitim slojem, da se udeležijo vojnega posojila v pravem razmerju s celotnim stanjem

svojega premoženja, ne da bi se jim trebalo ozirati na to, ali imajo trenutno veliko ali malo razpoložljive gotovine. Ako podpišejo vojno posojilo z izposojenim denarjem, imajo vendar še kurzni dobiček in pa obrestna razlika $1\frac{1}{2}\%$ pride njim v dobro.

V smislu §§ 4 in 5 cesarske odredbe z dne 25. januarja 1915, drž. zak. št. 18 o odlogu zasebno pravnih denarnih terjatev lahko stranke svoje dobroimetje pri bankah, hranilnicah, zadrugah in drugih denarnih zavodih, bodisi da je isto naloženo v tekočem računu, na hranilne knjižice, proti blagajniškim nakaznicam ali na katerikoli drugi način, vsak čas neomejeno porabijo za podpis vojnega posojila; denarni zavodi morajo podpisane vsote vplačati ali preodkazati onim denarnim zavodom, ki so oficijelno določeni za prijavo podpisov vojnega posojila.

Pozivam s tem vse združne zveze in denarne centrale kmetijskega združništva, naj s krepkim sodelovanjem pripomorejo državi v njenem eksistenčnem boju, ki zahteva skrajno napetje vseh sil, do potrebnih denarnih sredstev.

Vabim jih, naj dado v ta namen lastna razpoložljiva sredstva na razpolago in naj vplivajo tudi na včlanjene zadruge, da se udeleže vojnega posojila, vkolikor jim dopuščajo sredstva in oziri na lastno finančno ravnotežje ter na naloge, ki jih imajo v smislu svojih pravil izpolnjevati.

Pri tem se naj nujno priporoča včlanjenim hranilnicam in posojilnicam ter drugim zadrugam, naj prijavljajo podpise vojnega posojila le skozi svoje zveze in da naj v prvi vrsti podpisujejo le take zneske, ki ne presegajo njihovega prosto razpoložljivega premoženja. Ako bi hotele včlanjene zadruge podpisati večje zneske, morajo na vsak način popreje stopiti s svojo zvezo v dotiko.

Posamezne zadruge naj naprej vspodbujajo svoje člane, da pokažejo na tem polju svoje domoljubno čustvovanje. Tem bi bilo istotako priporočati, naj podpišejo vojno posojilo le skozi svojo zadrugo, naj se pa ozirajo na to, da likvidnost zadrug in vsled tega tudi njih poslovanje ne bode trpelo.

Zelo živahna udeležba pri prvem vojnem posojilu me napolnjuje s trdno nado, da združne zveze in denarne centrale ne bodo piezrle mojega poziva in da se bodo s svojim sodelovanjem, ki se je že ponovno izvrstno izkazalo, postavile v službo domovine. Nadjam se, da bodo čim preje uvedle in organizirale potrebno propagando za vojno posojilo, upoštevajoč pa povsodi gori na-

vedene kautele glede likvidnosti kreditne organizacije. Na ta način bodo pripomogle, da bode tudi uspeh drugega vojnega posojila ponovni sijajni dokaz njihove domoljubne požrtvovalnosti.

C. kr. poljedelski minister:
Zenker.

DR ERNEST KALAN:

Zadnja moratorijska tabela.

Na podlagi moratorijske odredbe z dne 25. majnika 1915 se da odplačevanje terjatev, ki so nastale pred 1. avgustom 1914, pregledno sestaviti po sledeči tabeli:

Terjatev zapade do 14. avgusta 1914, tedaj je plačati:

- 10 % dne 14. oktobra 1914
- 15 % dne 14. novembra 1914
- 25 % dne 14. decembra 1914
- 25 % dne 14. februarja 1915
- ostanek dne 14. aprila 1915.

Pri menicah in čekih pa:

- 25 % (najmanj 100 K) dne 14. oktobra 1914
- 25 % (najmanj 100 K) dne 14. decembra 1914
- 25 % (najmanj 100 K) dne 14. februarja 1915
- ostanek dne 14. aprila 1915.

Terjatev zapade v času ož 15. avgusta 1914 do 31. avgusta 1914, tedaj je plačati:

- 25 % 61. dan po zapalosti
- 25 % isti dan v mescu decembru 1914, ki nosi število datuma zapalosti
- 25 % isti dan v mescu februarju 1915, ki nosi število datuma zapalosti. najpozneje pa 28. februarja 1915,
- ostanek isti dan v mescu aprilu 1915, ki nosi število datuma zapalosti, najpozneje pa 30. aprila 1915.

Pri menicah in čekih pa:

- 25 % (najmanj 100 K) 61. dan po dnevu zapalosti
- 25 % (najmanj 100 K) isti dan v mescu decembru 1914, ki nosi dnevno število datuma zapalosti

25 % (najmanj 100 K) isti dan v mesecu februarju 1915,
ki nosi število datuma zapalosti, najpozneje pa
28. februarja 1915

ostanek isti dan v mesecu aprilu 1915, ki nosi število datuma
zapalosti, najpozneje pa 30. aprila 1915.

**Terjatev zapade v času od 1. septembra 1914 do 30. septembra
1914, tedaj je plačati:**

25 % 61. dan po dnevu zapalosti

25 % isti dan v mesecu januarju 1915, ki nosi dnevno
število datuma zapalosti

25 % isti dan v mesecu marca 1915, ki nosi dnevno
število datuma zapalosti

ostanek isti dan v mesecu maju 1915, ki nosi dnevno število
datuma zapalosti.

Pri menicah in čekih pa:

25 % (najmanj 100 K) 61. dan po dnevu zapalosti

25 % (najmanj 100 K) isti dan mesca januarja 1915,
ki nosi dnevno število datuma zapalosti

25 % (najmanj 100 K) isti dan mesca marca 1915, ki
nosi dnevno število datuma zapalosti

ostanek isti dan v mesecu maju, ki nosi dnevno število datuma
zapalosti.

Terjatev zapade v času od 1. do 14. oktobra 1914, tedaj je plačati:

25 % dne 14. oktobra 1914

25 % isti dan v mesecu januarju 1915, ki nosi dnevno
število datuma zapalosti

25 % isti dan v mesecu marcju 1915, ki nosi dnevno
število datuma zapalosti

ostanek isti dan v mesecu maju, ki nosi dnevno število datuma
zapalosti.

Pri menicah in čekih pa:

25 % (najmanj 100 K) dne 14. oktobra 1914

25 % (najmanj 100 K) isti dan v januarju 1915, ki nosi
dnevno število datuma zapalosti

25 % (najmanj 100 K) isti dan v mesecu marcju 1915,
ki nosi dnevno število datuma zapalosti

ostanek isti dan v mesecu maju 1915, ki nosi dnevno število
datuma zapalosti.

Terjatev zapade v času od 15. do 31. oktobra 1914, tedaj je plačati:

25 % na dan zapalosti

25 % ravno isti datum v mescu januarju 1915

25 % isti dan v mescu marcju 1915, ki nosi dnevno število datuma zapalosti

ostanek isti dan v mescu maju 1915, ki nosi dnevno število datuma zapalosti.

Pri menicah in čekih pa:

25 % (najmanj 100 K) na dan zapalosti

25 % (najmanj 100 K) isti dan v mescu januarju 1915

25 % (najmanj 100 K) isti dan v mescu marcju 1915, ki nosi dnevno število datuma v zapalosti

ostanek isti dan v mescu maju 1915, ki nosi dnevno število zapalosti.

Terjatev zapade v času od 1. do 30. novembra 1914, tedaj je plačati:

25 % na dan zapalosti

25 % isti dan v mescu aprilu, ki nosi število datuma zapalosti

25 % isti dan v mescu juniju, ki nosi število datuma zapalosti

ostanek isti dan v mescu juliju 1915, ki nosi število zapalosti.

Pri menicah in čekih pa:

25 % (najmanj 100 K) na dan zapalosti

25 % (najmanj 100 K) isti dan v mescu aprilu 1915, ki nosi dnevno število datuma zapalosti

25 % (najmanj 100 K) isti dan v mescu juniju 1915, ki nosi število datuma zapalosti

ostanek isti dan v mescu juliju 1915, ki nosi število datuma zapalosti.

Terjatev zapade v času od 1. do 31. decembra 1914, tedaj je plačati:

50 % isti dan v mescu juniju 1915, ki nosi število datuma zapalosti

ostanek isti dan v mescu juliju 1915, ki nosi število datuma zapalosti.

Terjatev zapade v času od 1. do 31. januarja 1915, tedaj je plačati:

Celo terjatev isti dan v mesecu avgustu, ki nosi število datuma zapalosti.

Pozneje zapadle terjatve so iz moratorija izvzete in more zanje dovoliti samo sodnik odlog.

*

K šesti moratorijski odredbi je vlada priobčila sledeče pojasnilo:

Glasom številnih izjav iz gospodarskih krogov, zlasti pa po zvedenškem mnenju vseh večjih trgovsko-obrtnih zbornic so se mogla v dosedanjih moratorijskih odredbah določena odplačila izvršiti, ne da bi se pokazale kake resne težkoče. Ravno nasprotno: od mnogih strani se je povdarjalo, da so bila odplačila dejansko večja kot so jih moratoriji določali. Gospodarsko življenje se je vojnim razmeram tako dobro prilagodilo kakor bi nikdo ne bil pričakoval. V izjavah gospodarskih korporacij se je soglasno povdarjala želja, naj bi bilo postavnega moratorija čim preje konec.

Šesta moratorijska odredba določa zapadlosti (kakor jih navaja zgornja tabela); **31. avgusta t. l. je potemtakem postavni moratorij končan.**

Za dolžnike, ki se nahajajo vsled posebnih okoliščin v neugodnih razmerah in ne morejo izvršiti postavno določenih odplačil, se obdrži sodniški odlog, ki se je tekom svoje sedemmesečne veljavnosti prav dobro obnesel. Sodniki se pooblaščajo, da dajejo za cele terjatve ali pa tudi samo za del terjatev plačilne roke in sicer do vštrevši 31. decembra 1915. Ti sodniški odlogi so še prav posebno namenjeni za one interesente, ki so živeli od tujskega prometa ali od eksportne trgovine. Z ozirom na težaven položaj, v katerem se nahajate ravno ti dve gospodarski panogi, je dovoljen sodniški odlog tukaj tudi za terjatve, ki so iz moratorija sploh izvzete, kakor za plače in odškodnine uslužbencem, najemnine, dalje obrestne in amortizacijske obveznosti. Vendar pa je tudi tu sodniški odlog veljaven le do vštrevši 31. decembra; ako bodo razmere dovoljevale, se bode ta rok eventuelno podaljšal.

V ostalem so bile določbe 5. moratorijske odredbe sprejete skoraj nespremenjeno v novo, 6. moratorijsko odredbo. Nespremenjene so ostale zlasti določbe o izplačilih vlog v tekočem računu, na blagajniške nakaznice in na hranilne knjižice. Kako se bodo vloge, vkolikor že niso poprej prišle izven moratorija, izplačevale po 31. avgustu 1915, se bode določilo v posebni odredbi.

DR. ANTON BOŽIČ:

Iz poročil konzumnih zadrug.

Tri primere.

Konzumna društva na Slovenskem niso v posebni čisli. Svoječasno prenegljeno ustanavljanje konzumnih društev pri nas je vsled takratnega pomanjkanja stvarne podlage in sposobnega vodstva napravilo fiasko in je lepo idejo skupnega nakupa in prodaje raznih potrebščin potom konzumnih zadrug diskreditiralo. Treba bo popolnoma nove inicijative in pri tej mnogo opreznosti, da se ustvari in udomači ta dobrodelna zadružna institucija tudi pri nas, seveda samo tam, kjer je za take zadruge podlaga v vsakem oziru podana. Je tudi v slovenskih pokrajinah nekaj konzumnih zadrug, ki zelo dobro uspevajo, poleg teh je pa še tudi mnogo takih, ki so le na papirju in komaj životarijo.

Naše razmere so seveda docela drugačne, kakor so one v deželah in državah z visoko razvito industrijo in mnogobrojnimi, na enem kraju združenim delavstvom, ki tvori pri konzumnih zadrugah glavni kontingent zadružnikov.

Konzumne zadruge so se v večjem obsegu razvile najprej na Angleškem. Angleži so bili učitelji Nemcev. Statistika kaže, da je učenec prekosil učitelja in da je danes konzumno zadružništvo na Nemškem mnogo boljše, tesnejše in trdnejše organizirano kakor na Angleškem ter da so uspehi tega gibanja na Nemškem mnogo večji kakor na Angleškem.

Ni mi na tem, razpravljati tukaj na drobno o zgodovini razvoja in o sedanjem stanju konzumnega zadružništva. Hočem le na treh slučajih pokazati, kako velikanski so lahko uspehi konzumnih zadrug tam, kjer so pogoji za tako organizacijo podani in kjer so se našle osebe posebnega organizatoričnega in trgovskega talenta.

I.

Kot prva primera naj služi **velenakupna družba nemških konzumnih društev**. Je to sicer družba z omejeno zavezo, ki pa predstavlja organizacijo vseh nemških konzumnih zadrug ter je za včlanjene zadruge te zveze blagovna centrala.

Iz poslovnega poročila za leto 1914 naj navedem sledeče številke.

Družba je štela 813 članov. Število zadrug in društev, ki se pri nakupu poslužujejo te centrale, je znašalo 1479 in je v

letu 1914 sicer padlo, pa ne znatno, kar se razlaga z združenjem poedinih zadrug.

Blagovni promet predstavlja ogromno svoto 157.524.040 68 M, to je svoto, katero si moremo le razlagati, ako si predočimo, kaka podjetja ima družba. Tozadevno navedem nekatere podrobnosti: pražarna za kavo v Hamburgu je imela blagovnega prometa 3.790.873 95 M, blagovni promet v manufakturnem blagu in s čevlji 8.812.779 K 24 v, milarna v Gröbi je prodala blaga za 6.568.527 M ter je imela zaposlenih 262 oseb, tobačne tovarne v Hamburgu, Hohenheimu in Frankenheimu so oddale blaga za 2.533.092 M ter so imele zaposlenih 848 oseb, tovarna v Nordhausenu je prodala blaga za 358.349 M, tovarna za vžigalice v Lauenburgu je izdelala 2013 zabojev à 1000 paketov vžigalic z vrednostjo 527.628 M itd.

V letu 1914 je prevzela družba tovarno za milo v Düsseldorfu, tovarno za testenine in tovarno za zaboje v Gröba.

V podjetjih družbe je bilo zaposlenih koncem leta 1914 vsega skupaj 2015 oseb in sicer 1145 moških in 840 žensk.

Na plačah in mezdah je izplačala družba vsega skupaj 1.515 862 M. Omenim še, da ima družba osnovnega kapitala 6 milijonov mark in da znašajo njene rezerve nad 8 milijonov mark.

V poročilu poudarja načelstvo sledeče za sedajni čas zelo značilne besede: »Vojna je širše kroge našega ljudstva naučila ceniti vrednost skupnega gospodarstva, katerega poprej ti krogi niso uvaževali. To spoznanje izkoristiti, bo bodoča naloga konzumnih društev.«

II.

V naši monarhiji nekaj sličnega in tako mogočnega, kakor je ta družba konzumnih društev in kakor je zveza nemških konzumnih zadrug sploh, ni najti.

Vendar se je tudi v Avstriji konzumno združništvo že precej razvilo. V dokaz navedem »Prvo dunajsko konzumno društvo na Dunaju« kot eno največjih združnih podjetij te vrste v Avstriji.

»Prvo dunajsko konzumno društvo« izkazuje v svojem poslovnem poročilu za leto 1914 59.076 članov; članstvo je poskočilo od l. 1913 za 1.948 članov. Blagovni promet društva znaša 24 milijonov, 335 tisoč 921 kron nasproti prometu v letu 1913 po 22.901.685 K. Deleži združnikov znašajo 590.760 K, rezerva 1.457.084 K.

Od čistega dobička je razdelilo društvo na člane 5⁰/₀ dividendo, skupaj 1.164.273 K. Društvo je imelo koncem leta v obratu zaposlenih 1002 osebi.

Zanimivo je dejstvo, da se je začetkom leta 1915 priglasilo k temu konzumnemu društvu toliko novih članov, kakor nikdar poprej in da je bilo društvo primorano, prekiniti sprejem članov, ker ni moglo zmoči naraščajoče zahteve po blagu.

III.

Kot tretjo primero naj navedem eno konzumnih društev, ki delujejo na popolnoma slovenskih tleh. Ni sicer tako veliko kakor je konzumno društvo železničarjev v Mariboru, tudi ni največje v južnih pokrajinah, je pa lepo urejeno in daje svojim članom dobro ceno blago in lepe dohodke.

Imam v mislih »Delavsko konzumno društvo v Zagorju«, katerega letno poročilo za l. 1914 imam v rokah.

Ta zadruga je imela v letu 1914 blagovnega prometa za 736.670 K 73 v, njena aktiva znašajo 120.139 K 18 v, čisto premoženje pa 119.859 K 18 v. Vkljub vojnim razmeram se je premoženje zadruga v letu 1914 zvišalo za 960 K 02 v.

IV.

Ne sme se očitati, da hočem delati brezmiselno propagando za konzumne zdruge. Namen teh vrstic je ta, da se predoči širšim krogom, da tudi konzumna društva lahko procvitajo ter za svoje člane mnogo koristnega dosežejo, ako so na svojem mestu, imajo dobro vodstvo in primeren delokrog.

Misel, da mora biti v vsaki vasi ali v vsakem trgu konzumno društvo, je za naše razmere in za sedaj napačna. Tam, kjer je mala in srednja trgovina lepo razvita in kjer se ta reelna trgovina drži mej ter odvrča od sebe vsak sum nepotrebne izkoriščanja ljudstva, tam za konzumna društva ni in še dolgo ne bo mesta. — V krajih, kjer je tovarniško delavstvo v velikih množinah naseljeno ter so vsi predpogoji za skupni nakup in skupno prodajo blaga podani, se pa toku časa ne bo mogoče zoperstavljati in se ustanov, kakor so konzumna društva ne bo dalo preprečiti. Ako se ne bo upoštevalo toka časa in stremljenj, ki se drugje pojavljajo in z velikim uspehom uveljavljajo, odločil bo napredek časa zoper nas in bo šel razvoj mimo in preko nas.

Ponovim, kar povdarja poročilo velenakupne družbe zveze nemških konzumnih društev v Hamburgu: »Vojna je širše kroge

našega ljudstva poučila o vrednosti skupnega gospodarstva, katerega poprej ti krogi niso uvaževali!« — Vojna zблиžuje sloje in jih druži ter je vsakemu poedincu jasen memento, da je le v združitvi, v skupnosti moč; vojna je najboljša pospeševalka združne misli, misli skupnosti. Poedinec pride do prepričanja, da je v svoji osamljenosti šibka bilka, katero lahko podere mali piš, zato išče oporo v združenju z drugimi. Če da skupno delo moč državi v obrambi proti sovražnemu navalu, potem je gotovo, da daje skupno gospodarsko delo tudi poedincu zavetišče, obrambo in korist.

Naše hranilnice in posojilnice v vojnem času.*

II.

Kako je vojnem času postopati z dolžniki, smo že enkrat v tem časopisu obširno razpravljali in pozivamo svoje bralce, da si ob potrebi dotični članek v št. 12 »Zadruga« iz leta 1914 str. 227 in sl. znova prečitajo. V naslednjem navedemo le nekaj praktičnih slučajev:

1. **Dolžnik je v vojni padel** in je došlo o tem uradno poročilo. Tu je treba v prvi vrsti presoditi, če se more dolg pri posojilnici iz zapuščine pokriti. V ugodnem slučaju se prihlasi potem zahtevek posojilnice k zapuščini. (Kako se taki prihlasi napravijo, smo opisali v članku »Prijava terjatev k zapuščini« v št. 6 letošnjega letnika str. 99 in sl. Op. ur.). Ako pa ni upanja, da bi se dolg iz zapuščine pokrtil, potem se je pa najbolje obrniti na poroke in zahtevati od njih plačilo. To kakor znano — je mogoče storiti tudi tedaj, če dolg ni bil od dolžnika izterjan, ker so poroki podpisani kot »poroki in plačniki«.

2. **Dolžnik se kot vojak pogreša**, ne ve se kam za njim; posojilo je pri njem izgubljeno, a poroki so dobri. V tem slučaju se priporoča počakati, da se ugotovi, kje se dolžnik nahaja. Ako poroki niso docela dobri, se jih je treba takoj držati za plačilo

* „Ustředni jednota českých hospodářských spolenčestev“ v Pragi je izdala v posebni knjižici celi niz nasvetov hranilnicam in posojilnicam za čas vojne. Sodimo, da bode izvleček iz te knjižice tudi našim posojilničarjem dobro došel.

3. **Dolžnik se nahaja v vojnem ujetništvu** in je dvomljivo, če bo posojilo vrnil. V tem slučaju se držimo takoj porokov. Ako je dolžnik dober, počakajmo, da se vrne iz vojnega ujetništva; med tem časom pa naj poroki plačajo zanj obresti.

4. **Dolžnik in jeden porok sta doma**, drugi porok je na vojni, posojilnici pa je ravno na tem drugem poroku mnogo lažje, ker sta dolžnik in jeden porok slaba. Ako ne najde dolžnik drugega, enako dobrega poroka, ne preostane posojilnici ničesar drugega kakor počakati, da se glavni porok z vojske povrne. V slučaju, da je ta glavni porok padel, je treba zahtevek posojilnice takoj prijaviti k zapuščinskemu postopanju.

5. **Oba poroka sta na bojišču**, posojilo je treba vrniti — a doma je le slabi dolžnik. Ako ni druge ovire, ni posojilo ogroženo, ker, kakor znano, jamči porok do popolnega plačila dolga. Ako si dolžnik ne more dobiti drugih, enako dobrih porokov, se pusti stati in se počaka vrnitve porokov. Treba pa je pazno zasledovati poročila z bojišč, da se more zahtevek posojilnici takoj prijaviti k zapuščinski razpravi, ako bi kateri porok padel.

6. **Dolžnik in oba poroka sta na vojski** — posojilo zapade v plačilo. Tudi v tem slučaju se mora počakati povratka vojakov z vojne; paziti pa je treba, da se prijavi zahtevek posojilnice k zapuščini, če bi dolžnik ali kateri porok padel.

7. **Dolžnik je padel in dolg preide na dediče**. Odvisno je od posojilnice, ali posojilo iztirja od zapuščine oziroma od porokov ali izvede prepis na dediče. V tem slučaju mora dedič — žena, sin, brat ali kedo drugi — postati zadružnik. Ako je dedič nedoleten, ga zastopa varuh z dovoljenjem nadvaruškega urada.

Dalje je nedvomno važno za zadruge vedeti, **kako je sedaj postopati z zadružniki**, oziroma z njihovim članstvom pri zadrugah. Gotovo je, da bodo sedanje vojne razmere imele v nekaterih slučajih posledice glede trajanja članstva mobiliziranih zadružnikov in dobro bo voditi v evidenci vse take spremembe.

Treba je takoj pregledati pristopne liste in zadružniški register ter ugotoviti, da se oboje sklada. Manjkajoče pristopne liste ali manjkajoče sprejeme je treba takoj urediti. V naslednjem nekaj praktičnih migljajev:

1. **Ako je padel član na vojni** in je to uradno ugotovljeno, neha s tem njegovo članstvo, kar je treba v registru zadružnikov vpisati. Za dan, ko se članstvo konča, se vzame oni, kateri je v uradnem poročilu kot dan smrti naveden. Ako dan smrti ni znan, se vzame oni datum, katerega je uradno poročilo o smrti zadruž-

nika došlo. Ako hoče vdova po padlem vojaku članstvo prevzeti, ne velja, da bi podpisala stari pristopni list, temveč mora podpisati novi pristopni list in mora biti sprejeta kakor vsak drugi novi član.

2. **Ako se kak zadružnik v vojni pogrēši**, ostane njegovo članstvo tako dolgo v veljavi, dokler se definitivno uradno ne dožene, kje da se nahaja.

3. **Članstvo zadružnika, kateri se nahaja v vojnem ujetništvu**, traja naprej — ako ni katerega drugega razloga, da se konča.

4. **Sprejemanje nedoletnih dedičev** po padlih zadružnikih za člane, se sme vršiti samo z dovoljenjem nadvaruškega urada (sodišča). Pristopni list podpiše varuh z opombo »kot zastopnik nedoletnih dedičev«.

Izplačevanje hranilnih vlog v vojnem času povzroča včasih nemale sitnosti. Blagajnik pride nemalokrat v zadrego, ako se zahteva izplačilo vloge, ki je last vojaka na bojnem polju, ali pa takih vojakov, ki so pogrēšani, ujeti ali ki so padli. Treba je paziti, da bi ne bila oškodovana posojilnica, da bi pa tudi ne trpel škode mobilizovani vkladatelj ali pa vsaj njegovo gospodarstvo ali obrt. Pri večini naših posojilnic poznajo funkcionarji rodbinske razmere skoro vseh vkladateljev in se bodo mogli po njih ravnati, tako da se ne bode godila krivica nikomur. Nekatere navadnejše slučaje bomo pa vseeno posebej omenili:

1. **Žena mobiliziranega vkladatelja**, sin ali kateri drugih njegovih pomačih **predloži hranilno knjižico, zahteva izplačilo** gotovega zneska in predloži pismo ali dopisnico z vojne pošte, **glasom katere vojak dovoljuje**, da se prinesitelju njegove hranilne knjižice izplača toliko in toliko denarja. V takem slučaju ni seveda proti izplačilu nikakega ugovora; pogoj je pa, da zahtevke ne prekorači mej moratorija ali odpovednih rokov.

2. **Žena mobiliziranega vojaka** ali sploh njegovi **domači zahtevajo gotovo izplačilo** na njegovo hranilno knjižico, **ne da da bi se mogli izkazati s kakim privoljenjem** vojakovim; rabijo pa denar za namene, ki so potrebni v interesu vkladateljevem. V takih slučajih more posojilnica, uvažujoč okolnosti, denar v dobri veri izplačati ali takoj na hranilno knjižico ali pa v obliki posojila, za katerega da jamstvo hranilna knjižica; posojilo pa se mora redno dovoliti v seji načelstva in mora dotični vlagatelj sorodnik, ki prejme denar, postati zadružnik.

3. **Ako pa načelstvo zadruga dvomi**, da bi se brez dovo-

ljenja mobiliziranega vlagatelja dvignjen denar dobro in vlagatelju v korist porabil, potem se naj sploh nič ne izplača.

4. **Vlagatelj vojak je izgubil hranilno knjižico** na vojni in zahteva izplačilo svoje hranilne vloge. V takem slučaju mora biti takoj uvedeno amortizačno postopanje. Vloga, kolekovana z 2 K, se napravi tako-le:

Slavno

c. kr. okrožno sodišče!

(Ivan Hrast) prosi za uvedbo amortizačnega postopanja doli označene hranilne knjižice

Hranilna knjižica (Hranilnice in posojilnice v Gotovljah) št. . . stran knjige hranilnih vlog . . glaseč se na znesek K . . . in na ime . . . se je na neznan način izgubila.

Da bi bila zabranjena vsaka zloraba, prosim:

Slavno c. kr. okrožno sodišče naj dovoli, da bi bilo uvedeno amortizatično postopanje gori označene hranilne knjižice in naj odredi, da se izda o tem primeren razglas.

V (Gotovljah), dne

(Ivan Hrast).

Hranilne vloge posojilnica pred koncem tega postopanja ne more izplačati, če pa vlagatelj potrebuje neobhodno denar, se mu lahko da predujm na vlogo v obliki rednega posojila.

5. **Vlagatelj je padel na bojnem polju.** Ko pride o tem uradno obvestilo in se izvede zapuščinska razprava, se izplača hranilna vloga dedičem. Pred koncem zapuščinske razprave se ne sme ničesar izplačati.

6. **Vlagatelj se nahaja v vojnem ujetništvu** in piše naravnost posojilnici ali pa svojim domačim, naj se mu nakaže denar iz njegove hranilne vloge. Ako ni nobene ovire, se mora denar na nevarnost vlagatelja nakazati. (Kako se pošilja denar vojnim ujetnikom, smo opisali v zadnji številki »Zadruga«, zve se pa to tudi na poštah uradih. Op. ur.)

Moramo pa na tem mestu znova opozoriti posojilnične funkcionarje, da povečajo čim večjo pozornost nabiranju novih hranilnih vlog. Dolžnost je zlasti naših rajfajzovk, da bi v svojem delokrogu delovale proti škodljivemu skrivanju gotovine bodisi v papirju bodisi v kovanem denarju. Treba je ljudstvo podučevati, da so razlogi, radi katerih nekaterniki denar doma skrivajo, popolnoma nični. Kajti če bi izgubil denar vrednost, ga zgubi doma ravno tako kakor kje drugje.

Čegava je hranilna knjižica?

Vprašanje, čegava je hranilna knjižica, ko je že bila vzdignjena cela vloga z obrestmi vred, je pri denarnih zavodih že davno rešeno v tem smislu, da je hranilna knjižica po dvigu cele vloge last dotičnega denarnega zavoda, kateri si jo tudi obdrži.

Vkljub temu pa se često dogajajo slučajji, ko nalagatelj zahteva, naj se mu knjižica še po izplačilu cele vloge z obrestmi vred vrne, češ, da je knjižica njegova last, ker si jo je prvi naložbi kupil. V takih slučajjih gre za neko skoraj otroško kljubovalnost ali pa za malenkostno občutljivost, katero bi lahko posojilnica prezrla in knjižico dala, da ni prerokanja; vkljub temu pa ji je svetovati, naj ne popusti in si naj knjižico obdrži.

Za vlagatelja nima hranilna knjižica s popolnoma vzdignjeno vlogo nobene vrednosti, ker jo posojilnica mora po odpisu zadnjega vzdiga uničiti in ne more vlagatelj računati z možnostjo, da bi jo kedaj pozneje porabil za nove naložbe. V slučaju, da bi hotel vlagatelj pri istem zavodu kedaj zopet nalagati in si staro hranilno knjižico obdržati, more to na ta način storiti, da ne vzdigne cele vloge, temveč pusti mali del naložbe in nekaj obresti za nadaljni račun. Posojilnici povzročijo sicer take male vloge precej neplodovitega dela, a ga vendar rada opravi, ker hoče ostati v dobrih odnošajih z vlagatelji. Drugače pa si mora posojilnica na vsak način knjižico obdržati. Ako bi tudi vlagatelj grozil, da bi knjižico z drugimi koraki dobil v roke, bi bilo to zanj popolnoma brezuspešno in le s stroški zvezano. Opozoriti ga je treba, da se bode knjižica vedno prisodila denarnemu zavodu, kajti onih 30 vinarjev — ali več — za knjižico pri prvi naložbi se smatra le kot režijski prispevek za porabo knjižice. V trenutku, ko je vlagatelj račun zaključen, spada pa zničena knjižica posojilnici, kateri služi kot dokaz zaključenega računa in mora biti vedno pri roki, da se nadzorstvo lahko vsak čas v slučaju potrebe prepriča o pravilnosti tekočih in tudi starejših vpisov v glavnih knjigah.

Pa tudi napram vlagatelju ali njegovim dedičem mora imeti vedno posojilnica dokaz v rokah, da je bila vloga popolnoma dvignjena in da se vpisi v njenih knjigah strinjajo z upisom v hranilni knjižici. Slučaji, ko je treba presenečene dediče vlagatelja prepričevati o pravilnosti dvigov, niso baš redki.

Če bi zato posojilnica takšen dokaz o pravilnem poslovanju s hranilnimi vlogami bivših vlagateljev dala iz rok, bi tudi ne

mogla pri podrobni reviziji dokazati, da je vse v redu, ker bi ne imela sredstva, s katerim bi bivšega vlagatelja prisilila, da bi staro hranilno knjižico predložil v pregled. Vsled tega bi bila podrobna kontrola onemogočena. Ni treba baš, da gre za poneverbe; gre lahko tudi za staro napako ali kako pravdo, ko je treba vse stare vpise natančno pregledati in primerjati.

In konečni razlog, zaradi katerega ne kaže hranilnih knjižic, na katere se je vse dvignilo, vračati vlagateljem, je ta, da se zabrani vsaka zloraba knjižic. Zgode se lahko slučajji, da blagajnik pozabi uničiti knjižico in jo pomotoma nepoškodovano izroči vlagatelju. Ta ali pa kdo drug gre in pripiše novo vlogo, ponaredi podpise (vzorci ima itak v knjižici) ter s knjižico koga pošteno ogoljufa. Ničvrednih ljudi se dobi vedno mnogo in prevladnost je zato vedno na mestu.

V ostalem pa velja: pamet in vlagatelj si bo dal vedno dopovedati, zakaj hoče obdržati posojilnica uničeno knjižico; svojeglavi ljudje pa si ne dajo tako nikoli kaj zlepega dopovedati in tem je kratkomalo reči: Mi si obdržimo knjižico pa mirna Bosna.

Gibanje jugoslovanskega združništva v letu 1914.

Lansko leto, leto vojne, je močno uplivalo tudi na razvoj združnih organizacij. Novih zadrug se je ustanovilo v jugoslovanskih deželah v totranski državni polovici samo 36, nasprotno jih pa je bilo izbranih iz združnega registra 23.

Med 36 novimi zadrugami je 16 slovenskih in 20 hrvatskih.

Od novih zadrug jih odpade na Kranjsko 5, na Štajersko 7, na Primorsko 8, (med njimi 4 slovenske in 4 hrvatske), na Dalmacijo pa 16. Na Koroškem se ni lani osnovala nobena slovenska zadruga.

Po svojem delokrogu se razdele nove zadruge sledeče:

	Kranjsko	Štajersko	Primorsko	Dalmacija	Skupaj
Kreditne	1	2	4	3	10
konzumne	—	—	1	3	4
mlekarske	—	—	1	—	1
živinorejske	1	—	—	—	1

bikorejske	—	3	—	—	3
konjerejske	—	1	—	—	1
kmetijsko-strojne	3	—	—	—	3
električno-strojne	—	—	1	—	1
ribarske	—	—	1	—	1
oljarske	—	—	—	2	2
plavičarska in plovbena	—	1	—	—	1
izseljeniška	—	—	—	1	1
plovitbena	—	—	—	1	1
trgovsko-obrtna	—	—	—	1	1
izvozna	—	—	—	1	1
za izdelovanje mrež	—	—	—	1	1
stavbinska	—	—	—	1	1
tiskarska	—	—	—	1	1
za vzajemno pomoč	—	—	—	1	1
skupaj	5	7	8	16	36

Med novimi zadrugami zavzemajo pri nas prvo mesto kakor po navadi one, ki so namenjene kmetijskemu kreditu in kmetijski produkciji. Med njimi je zopet največ kreditnih zadrug, namreč 10 (slovenskih 5, hrvatskih 5); potem slede konzumne 4, (vse hrvatske), kmetijsko-strojne (3) in bikorejske (3). Pri drugih opazamo prav veliko različnost, toda v vsaki skupini dobimo le po eno na novo ustanovljeno zadrugo.

Že v poročilu o zadružnem gibanju za leto 1913 smo omenjali, da število novih zadrug v zadnjih letih konstantno pada. Tudi lansko leto ne dela izjeme. Na novo se je namreč osnovalo zadrug:

	na Kranjskem	na Štajerskem	na Koroškem	na Primorskem	v Dalmaciji	Skupaj
1908	69	40	1	59	69	238
1909	36	17	—	45	47	145
1910	42	12	7	27	64	152
1911	37	4	3	11	25	80
1912	18	7	6	5	39	74
1913	6	8	—	8	15	26
1914	5	7	—	8	16	36

Vzroki, zakaj število ustanovitev nazaduje, so večinoma ostali kakor smo jih navajali za prejšnja leta. Na novo se jim je lansko leto pridružila še vojska, ki je ovirala vse gospodarsko življenje.

Število zadrug, ki so bile lansko leto izbrisane iz združnega registra, je precej znatno. Takih zadrug je bilo 23, in sicer na Kranjskem 6, na Štajerskem 3, na Primorskem 6 (5 slovenskih in 1 hrvaška) in v Dalmaciji 8. Med izbrisanimi zadrugami je 14 slovenskih in 9 hrvaških (1 na Primorskem in 8 v Dalmaciji).

Razdružene zadruge se po svojem delokrogu in po posameznih deželah porazdele sledeče:

	Kranjsko	Štajersko	Primorsko	Dalmacija	Skupaj
Kreditne	3	1	—	1	5
konzumne	—	1	3	2	6
mlekarske	1	—	—	—	1
pašniške	1	—	—	—	1
oljarske	—	—	—	3	3
ribarske	—	—	—	2	2
trsničarske	—	1	—	—	1
vrbojske in pletarske	1	—	—	—	1
krojaška	—	—	1	—	1
mizarska	—	—	1	—	1
zadruga voznikov	—	—	1	—	1
skupaj	6	3	6	8	23

Pri razdružbah pridejo najbolj v poštev konzumne, kreditne in mlekarske zadruge, potem jim slede oljarske in ribarske. Izbranih je bilo namreč v zadnjih 7 letih:

leta	konzumnih društev	mlekarskih zadrug	kreditnih zadrug
1908	1	2	3
1909	5	4	2
1910	6	4	2
1911	10	5	3
1912	10	6	1
1913	13	4	9
1914	6	1	5
skupaj	51	26	24

Od teh razdružb jih odpade pri konzumnih društvih na Kranjsko 16, na Štajersko 9, na Primorsko 16, na Dalmacijo 10; pri mlekarskih zadrugah na Kranjsko 20, na Štajersko 3, na Primorsko 2, na Dalmacijo 1; pri kreditnih zadrugah na Kranjsko 7, na Štajersko 4, na Koroško 1, na Dalmacijo 12.

Po »Nar. Gosp«.

Zadružne in razne gospodarske vesti.

Omejitev porabe mesa. Ministerstvo za notranje zadeve je odredilo, da se sme od 8. maja naprej prodajati surovo in prirejeno meso (kuhano, pečeno, vojeno itd.) le pet dni v vsakem tednu. Kot »meso« je razumeti vsako vrsto govejega, telečjega in svinjskega mesa ter perutnino; izvzete so klobase in pa drobovina. Dneve, katere je prepovedano prodajati meso po mesarijah, gostilnah in trgovinah, določijo politične oblasti. Izvzete so iz te odredbe bolnišnice in vojaštvo. Obrtniki morajo voditi odslej natančno knjigo o množinah prodanega mesa. — Ta odredba ima namen čuvati našo živinorejo. Poleg tega je izšla še ena odredba, ki določa, da se ne smejo prodajati breje krave, telice in svinje mesarjem; molzne krave, krave za pleme, nadalje telice, volički in biki v starosti do 2 in pol let se smejo prodati mesarju le s posebnim oblastvenim privoljenjem. Tozadevni predpisi leže pri vsakem občinskem uradu.

O dobivanju in cenah mleka poročajo iz Švice: Pregled mednarodnega trga glede mleka in mlečnih izdelkov kaže to sliko: Kakor smo pravilno sklepali, je bila v prvem četrtletju letošnjega leta produkcija mleka na celem svetu manjša ko navadno. Na drugi strani je pa vsled obče draginje drugih živil povpraševanje po mleku precej naraslo. Ti dve okoliščini ste povzročili na celem evropskem kontinentu, pa tudi na Angleškem in Škotskem znatno podraženje mleka in mlečnih izdelkov. Močno so se podražile vse vrste sira, pa tudi cene maslu so bile splošno prav trdne. Kake bodo cene prihodnje mesece, je odvisno od razvoja prometnih razmer in od produkcije krme. Nedvomno je, da se bode dobivalo v Evropi tudi bodoče mesece manj mleka ko navadno, ker bode skoraj povsod število živine nazadovalo in ker vsled neprestano rastoče draginje drugih živil povpraševanje po mleku ne bode nazadovalo.

Prvega državnega posojila so se avstrijske rajfznovke kakor poroča dunajska »Genossenschaftspress«, zelo živahno udeležile. Podpisale so okrog 30 milijonov kron ter pokazale s tem, da v časih, ko je domovina v nevarnosti, tudi one rade prispevajo po svojih močeh za vzdrževanje armade.

Češko zadružištvo na Moravskem. »Osrednja zveza čeških gospodarskih društev v mejni grofovini Moravski« s sedežem v

Brnu je razposlala pred kratkim letno poročilo za l. 1914, ki kaže krasne uspehe te velike češke zadružne organizacije. Iz letnega poročila posnemamo, da je štela Osrednja zveza l. 1914 748 članic z 10.890 deleži v skupnem znesku K 544.500. Vlog je bilo pri Osrednji zvezi K 7,239.754, izposojil K 5,041.894. Med članicami je bilo 120 mlekarn, 115 nakupovalnih in prodajalnih zadrug, 316 posojilnic, 52 živinorejskih zadrug, 145 konzumnih in raznih drugih zadrug. Velik je bil tudi pri tej češki zvezi blagovni promet. Nakupilo in prodalo se je raznih kmetijskih potrebščin ter kmetijskih pridelkov 6.637 vagonov v vrednosti 11,362.347 K. Lani je bila ta zveza armadni dobavitelj; prodala je vojaškemu erarju 2.736 vagonov raznega žita za 7,389.191 K.

Podpisovanje vojnega posojila in odpovedni roki pri posojilnicah. »Oesterr. landw. Genossenschaftspresse« opozarja, da odpovedni roki za vloge pri posojilnicah vključno moratorijskim odredbam veljajo in da vlagatelji ne morejo od posojilnic zahtevati, da se jim zneski, za katere so vojno posojilo podpisali, izplačajo v gotovini, temveč le, da jih posojilnice preodkazujejo onim zavodom, pri katerih se vojno posojilo glasom odredbe finančnega ministra podpisuje.

V znamenju zmage zlatega klasa! Od c. kr. štajerske namestnije smn prejeli sledeči uradni dopis: »Dan zahvale po zmagovitem odvrnenju preteče lakote. Bil je satanski naklep naših sovražnikov, katerim se je pred kratkim pridružila z grdim izdajstvom tudi »naša zaveznica« Italija, nas izstradati, ker se jim ni posrečilo nas poraziti na bojišču. Prišlo pa je drugače! Kakor so v neslišanem zmagovitem navalu naše in zvesto zavezane nemške armade prodrle proti mogočnemu ruskemu sovražniku in zopet razvile svoj zmagoviti prapor nad trdnjavo Przemysl, ravnatko uničeno je njih sramotno početje nas izstradati, žene in otroke izročiti smrti vsled lakote. Domoljubnemu prebivalstvu in ukrenjenim odredbam imamo zahvaliti, da smo naitežji čas že prestali ter stojimo pred novo žetvijo, ki nam zori, če Bog da, z najobilnejšim blagoslovom. — Ta čas žetve, ki naznanja gospodarsko zmago nad našimi sovražniki, hočemo s hvaležnim srcem »v znamenju zmage zlatega klasa« slaviti in v celi deželi s prireditvami izraziti veselo zahvalo nad našo gospodarsko zmago. Dan zlatega klasa je nameravan za 2. polovico meseca julija in bo v kratkem določen. Ta dan nas pa naj tudi opominja, da se spominjamo pridnih Štajercev, predvsem gojenja gospodarskega položaja štajerskega kmetijstva, ki je i na bojnem polju i doma

svojo dolžnost popolnoma izpolnilo, ter Rudečega križa, ki neguje naše ranjene junake. Tem namenom naj služi dan v znamenju zmage zlatega klasa. Manfred grof Clary und Aldringen, c. kr. namestnik na Štajerskem. — Natančnejša poročila o prireditvi bodejo priobčena v dnevnikih. — Vprašanja je nasloviti na profesorja Klemena Frömel, Gradec, Burgring 13 pod nadpisom »Im Siegeszeichen der goldenen Ähre«.

Pedesetletnico je slavil 14. junija ravnatelj Osrednje zveze čeških gospodarskih društev v Pragi, ces. svetnik Anton Blažek. Znamenitemu češkemu združenemu delavcu, čegar delovanje so zasledovali in se od njega učili tudi naši slovenski zadrugarji, želimo še dolgo vrsto let zdravja in moči, da dela v prospah bratskemu češkemu kmetijstvu.

Zahteve avstrijskega kmetijstva po vojni. Na občnem zboru nemške kmetijske zveze v Pragi je dejal poslanec Křepek: Danes že lahko rečemo, da je naše kmetijstvo — na hvalo dosedanji agrarni politiki — rešilo dvoje velikih nalog: moglo je avstrijsko prebivalstvo prehraniti in dati tudi milijonom vojakov na bojnem polju potrebni živež. Obdelovanje polja, katero je sedaj v najvišjem interesu vseh stanov, se je navzlic strašni vojni lansko jesen in tudi letošnjo spomlad v redu izvršilo. Očividno je bil z njim božji blagoslov. Bilo je ganljivo in vzpodbudljivo ob enem, ko so celo stari, zdelani prevžitkarji vzeli v roke plug in motiko, rezali brazde in polagali vanje seme, da rodi in daje živeža za celo domovino. Došel je mesec maj in gorko solnce je pozdravljalo naša polja v najbujnejšem zelenju! Do prihodnje žetve bodemo s kruhom vzdržali. Morali smo se sicer omejiti, marsikaj si pritrpati, a vsakdo drage volje priznava, da je bilo to potrebno. Da nas pa sovražniki niso mogli izstradati, se imamo Avstijci zahvaliti svojemu kmetijstvu, zahvaliti se imamo onim možem, ki so želje in zahteve tega kmetijstva pri vladi zastopali, ker so spoznali, da tvori enostranski razvoj v industrijsko državo za skupnost velikansko nevarnost. Vzdržali bodemo proti vsem sovražnikom, ker tvori temelj naše države trdo in žilavo kmetijstvo. Iz tega dejstva sledi že danes, da mora ostati sedanja carinska in trgovska politika še nadalje v veljavi. Ako se ne bi svoj čas upeljale od nas zahtevane obrambne carine in ako ne bi agrarci odbili vseh napadov na nje, bi se morali naslanjati na inozemstvo in bi prišli v tako gospodarsko odvisnost napram tujim državam, da bi vojne gospodarski z lastno močjo ne mogli vzdržati. To so priznali sedaj odlični

politiki, ki niso agrarci. Zahtevamo zategadelj že danes, da bo zavzemalo avstrijsko kmetijstvo tudi po vojni tisto odlično stališče, katero zasluži kot reditelj in branitelj države.

Listki za mleko v Budimpešti. V Budimpešti čutijo vedno bolj pomanjkanje mleka. Po časopisnih poročilih nameravajo porabo mleka regulirati in sicer tako, da se bodo izdajali na podlagi popisa prebivalstva listki za mleko. Ti listki bodo veljali v prvi vrsti za otroke in bolnike, potem se bode še le gledalo na potrebe odraslih.

Predlog za uvedbo žitnega monopola na Avstrijskem. Odbornik vojnega žitnega zavoda F. Seidl je predlagal na ustanovnem občnem zboru tega zavoda, naj bi se ustanovil v Avstriji žitni monopol, veljaven od 1. junija t. l. naprej. Predlog je tako-le utemeljevan: Vlada je s prepovedjo predprodaje bodoče žetve storila že prvi korak za enakomerno razdelitev novega žita med prebivalstvo cele države. Nadalje se kaže nujna potreba, da bi vojni žitni zavod pokupil vse žito, kar ga ne rabijo kmetje za svoje domače potrebe, po najvišji ceni, ki bi pa ne bila tako visoka kakor so sedanje žitne cene. Zasebna žitna trgovina bi čisto odpadla in se prepustila vojnemu žitnemu zavodu. Edino na ta način bi bilo mogoče prebivalstvo, ki žita ne prideluje, zasukati relativno cenejši kruh.

Molčljivosti ne moremo nikoli dovolj priporočati članom načelstev in nadzorstev v naših hranilnicah in posojilnicah. Pregovor: molk je zlato, golk je srebro ne velja za nikogar bolj ko za vsakterega vodilnega člana v zadrugah. Ne trdimo preveč, ako pravimo, da je trda molčljivost članov v združnih načelstvih in nadzorstvih eden od glavnih predpogojev za zdrav razvoj zadruge. Može, katerim je poverjeno vodstvo posojilnice, morajo biti na glasu kot močljivi, kajti nič ne škoduje posojilnicam in sploh vsem zadrugam bolj, ko če se združni posli razpravljajo v gostilnah in na cestah. Koliko žalostnih posledic je že ta klepetavost imela! Koliko se je rodilo vsled klepetavosti posameznih članov iz načelstev in nadzorstev časopisnih polemik, koliko se je oškodovalo zavode in posameznike! Kdo bo zaupal zavodu s klepetavimi člani načelstva kako vlogo, kdo bo delal z njim drugačne kupčije, če ve, da se bode potem o njegovih zasebnih razmerah govorilo po celem okraju! Govorenje o posojilniških poslih v javnih lokalih je grda zloraba zaupanja, ki ga tak človek uživa pri združnikih.

Preskrba avstrijskega prebivalstva s sladkorjem. V trgovinskem ministerstvu so se vršila zadnje dni posvetovanja glede preskrbe avstrijskega prebivalstva s sladkorjem. Vlada je na to izdala sledeč razglas: Vkljub pomirjevalnim izjavom vlade se v gotovih krogih hoče širiti strah, da bode sladkorja zmanjkalo in da se bodo cene za ta važni živež zvišale. Ponovno zatrjujemo, da zaloge sladkorja popolnoma zadostujejo za potrebe domačega prebivalstva in da bode vlada z vso energijo nastopila proti onim, ki bi hoteli sladkorne cene neupravičeno zvišati. Ravno tako se bode dobilo primernih sredstev za nastop proti onim, ki bi hoteli iz kakoršnihkoli razlogov nakupičiti velike zaloge sladkorja. Ako bi pa hotelo v kakih konzumnih središčih trenutno sladkorja zmanjkati, ga bode dala vlada s sodelovanjem trgovskega ministerstva občinam za razdelitev na razpolago.

Blagovni promet Osrednje Zveze čeških gospodarskih društev v Pragi je znašal v l. 1914 17.118 vagonov v skupni vrednosti 14,154.859 K. Na Slovenskem ne moremo seveda nikoli tako visokih številok doseči; vendar pa bi bil pri nas blagovni promet lahko mnogo živahnejši, ako bi se naše zadruga bolj bavile s skupnim nakupovanjem raznih kmetijskih potrebščin. Oživali bi s tem svoj promet, na drugi strani bi pa prihranile ljudstvu velike svote denarja, ki jih zasluži sedaj medtrgovina.

Razdeljevanje modre galice na Ogerskem. Ogersko poljedelsko ministerstvo je nakupilo po daljšem pogajanju z Nemčijo 10.000 meterskih stotov modre galice; od teh je okoli 7.000 q že došlo, isto množino je pa spravila že tudi vlada na Ogerskem potom rekvizicije skupaj. Nemško galico oddaja ogersko poljedelsko ministerstvo vinogradnikom po enotni ceni K 1'60 za kg franko Budimpešta.

Perocid, sredstvo zoper peronosporo. C. kr. vinarski nadzornik za Štajersko, gosp. Franc Matiašič nam je poslal sledečo okrožnico: Vsled pomanjkanja bakrene galice so mnogi vinogradniki letos primorani, rabiti druga sredstva proti peronospori; med temi pride v sedanjih razmerah v prvi vrsti v poštev »perocid.« Perocid je sivobel do rožnatobarven prah; proti peronospori učinkuje slabše kot galica. Zaradi tega moramo napravljati iz perocida močnejše raztopine, da dosežemo svoj namen. Priporoča se, za vsako škropljenje rabiti po 3 kg perocida na 100 litrov vode. Ker se pripravljanje perocidove tekočine nekoliko razločuje od naprave škropiva iz bakrene galice, naj sledi v nastopnih

vrsticah kratko navodilo o pripravi perocidove tekočine. Raztopljenje perocida traja več ur; perocid naj se torej namoči že dan pred porabo. Za pripravljajanje perocidnega škropiva rabimo dve posodi, in sicer eno za raztopljenje perocida, drugo za raztopljenje apna; za mešanje raztopine rabimo lesene palice. Pri raztopljenju se postopa sledeče: za 100 litrov tekočine vlije se v zato določeno posodo (kad ali sod) 80 litrov čiste vode; perocid se odvaga in se obesi v vrečici v posodo z vodo. Vrečica s perocidom naj se skraja nekaj časa v vodi sem in tje splavi, da se perocid lažje raztopi; stiskati ga ni smeti, sicer se strdi v grude, ki niso več raztopljive. Drugi dan se vrečica vzame iz vode; prej se še večkrat splavi ž njo po vodi. Kar ostane pri tem postopanju perocida v vrečici, ni več za rabo, ker je neraztopljivo. Kakor galični raztopini, mora se pridjati tudi perocidni tekočini apna, sicer raztopina listje ožge; vendar zadostuje za perocid manj apna. Na 1 kilo perocida je vzeti 1 kilo ugašenega mehkega apna (za 3 kile perocida torej 3 kile apna). Apno je raztopiti v manjši posodi ter ga razredčiti v 20 litrih vode. Potem je apno precediti in spraviti v posodo, ki je namenjena za vso škropivo. Že prej rastopljen perocid vlije se sedaj med vednim mešanjem v ozkem curku v raztopljeno apno (ne narobe!). Zatem se vsa zmes še nekoliko časa meša in škropivo je gotovo. Raztopina perocida in apna je kalna ter rožnate barve; pred porabo jo je preskušati, če ni preostra, da bi trte osmodila. V to rabimo fenolftaleinov papir; ta beli papir postane karmínastorudeč, ako ima tekočina pravo sestavo. Ako pa papir ne porudeči, mora se raztopini takoj po malem dodajati še apnene raztopine, dokler pokaže papir rúdečo barvo. Preskušnja tekočine in dodajanje apna se mora izvršiti takoj ko se je perocid zmešal z apnom, ker pozneje ne učinkuje več. Pred porabo mora se perocidno škropivo vselej dobro premešati. Poraba perocidove raztopine v vinogradu je ista kot glede škropiva iz galice. V prvi vrsti je gledati tudi pri tej na to, da se škropi o pravem času in da se delo točno in skrbno izvrši.

Iz ruskega ujetništva se je oglasil uradnik Savinske posojilnice v Žalcu g. Vilko Senica, o katerem smo tudi v našem časopisu poročali, da je za domovino na severnem bojišču padel.

Vabimo na svoj
občni zbor

ki se vrši v nedeljo, dne 6. junija 1915 ob 10. uri predpoldne
v Zadrufni pisarni v Celju, Ring št. 11.

DNEVNI RED: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 2. Odobrenje računskega zaključka. — 3. Čitanje revizijskega poročila. — 4. Dopolnilna volitev načelstva. — 5. Slučajnosti.

»Prva južnoštajerska vinarska zadruga v Celju«
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Miro Majcen l. r.

Benjamin Kunej l. r.

OPOMBA: Ako bi ta občni zbor ne bil ob določeni uri sklepčen, se vrši v smislu § 26 ob pol 11. uri drugi občni zbor, na istem mestu z istim dnevnim redom, ki bo sklepal brez ozira na število navzočih zadrufnikov

Vabilo na
XIV. redni občni zbor

zadrufe »Lastni dom«,

registrovane stavbene in stanovanjske zadrufe z omejenim jamstvom v Gaberju pri Celju,

ki se bode vršil v četrtek, dne 24. rožnika 1914 ob 6. uri zvečer
v zadrufni pisarni v Celju, Rotovška ulica šte. 12.

DNEVNI RED: 1. Poročilo načelstva o poslovanju zadrufe l. 1914. — 2. Odobrenje bilance za l. 1914. — 3. Dopolnilna volitev v načelstvo in nadzorstvo. — 4. Sprememba pravil. — 5. Slučajnosti.

V Celju, dne 13. rožnika 1914.

Dr. Anton Božič l. r., blagajničar. Ivan Rebek l. r., podpredsednik.

Vabilo na
redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice pri Mariji Snežni na Velki,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bode vršil v četrtek, dne 24. junija 1915, ob 2. uri popoldne v zadrufni pisarni s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 2. Čitanje revizijskega poročila ter ukrepi vsled istega. — 3. Odobrenje letnega računa za l. 1914 in razdelitev čistega dobička. — 4. Volitev načelstva in nadzorstva. — 5. Slučajnosti.

Načelstvo.

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

sprejema **hranilne vloge** na knjižice in **v tekočem računu.**

Obresti se pripisujejo glavnici polletno, rentni davek plačuje zavod iz svojega.

Posojila daje na hipotečni in osebni kredit.

Eskomptuje menice ter odvarja **kredite v tekočem računu** trgovcem in dr. zavodom.

Rezervni zaklad K 371.256 08, lastno premoženje zadruga K 570.737-92, štiriintrideseto upravno leto.

Zvezna tiskarna Celje, Schillerjeva cesta šte. 3

Priporoča se za vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmodernejše oblike. — Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, izvršuje največja dela v kratkem času, okusno, točno in ceno.

Posebno se priporoča slavnim posojilnicam in hranilnicam za natis **hranilnih in združnih knjižic, računskih zaključkov, dolžnih pisem, tabel in raznih tiskovin.**

Zvezna knjigoveznica Celje, Schillerjeva cesta šte. 3

Priporoča se za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig ter molitvenikov; v izdelovanje map, fascikelnov in passepartoutov.

Zadružna Zveza v Celju

ima v zalogi sledeče opravilne knjige in tiskovine za posojilnice in druge zadruge:

Glavna knjiga za hran. vloge.
Glavna knjiga za posojila.
Blagajniški dnevnik.
Razdelniki prejemkov in izdatkov.
Zadolžnice (dolžna pisma).
Prošnje za posojila.
Opomini za obresti.
Opomini za podaljšanje posojil.
Obračun vzdignjenih hranilnih vlog.
Obračun izplačanih posojil.
Denarni listek.
Računski zaključki za posojilnice.
Računski zaključki za mlekarne.
Pristopni list.
Konto deležev.

Register zadružnikov.
Knjiga dolžnikov in porokov.
Indeks vlagateljev.
Indeks zadružnikov in dolžnikov.
Zapisnik za seje načelstva.
Zapisnik za občne zборе.
Mlekarski zapisnik.
Tabele za preračunavanje zaostalih obresti.
Obrestne tabele za $4\frac{1}{2}$, $4\frac{3}{4}$, 5 , $5\frac{1}{2}$ in $6\frac{0}{10}$.
Kopirne preše in knjige s potrebsčinami.
Menične kopijne knjige.
Izkaz o rentnini.
Izkaz o neposrednih pristojbinah.
Invent. izvlečki iz glavnih knjig z naslovnimi ovitki.

Sprejema tudi naročila na hranilne in zadružne knjižice, računске zaključke, pismeni papir in zavitke s firmo.

Prodaja najzanesljivejša in najcenejša umetna gnojila kakor Tomaževo žlindro (znamka deteljica), kajnit in kalijevo sol, superfosfat.

Prevzema naročila na poljedelske stroje in železne blagajne.

